

Bachelorgradsoppgave

Religiøse høytidsmarkeringer i den flerkulturelle barnehagen

Religious observances marking in the multicultural kindergarten

Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?

Høgskolen i Nord-Trøndelag - Kvalitetssystem

Trine Hustad Knudsen

BLU360

Bachelorgradsoppgaven i førskolelærerutdanning

Avdeling for lærerutdanning

Høgskolen i Nord- Trøndelag - 2015

HINT

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter(e): Trine Hustad Knudsen

Norsk tittel: Høytidsmarkeringer i den flerkulturelle barnehagen

Engelsk tittel: Religious observances marking in the multicultural kindergarten

Studieprogram: Førskolelærerutdanninga

Emnekode og navn: BLU360 førskolelærerutdanninga

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, HiNTs åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 29.05.15

Underskrift:

Trine Hustad Knudsen

FORORD

Denne bacheloroppgaven har vært den mest lærerike, spennende og ikke minst krevende prosessen jeg har vært igjennom i min skolegang.

I gjennom denne treårige førskolelærerutdanninga har jeg blitt spesielt interessert i hvordan barnehagene arbeider og tilrettelegger i forhold til det flerkulturelle samfunnet vi lever i nå i dag, som ofte kan være en utfordring fordi at en del barnehager har for lite kunnskaper og erfaringer om dette teamet.

Jeg ønsker å takke min veileder Kirsten Lauritsen, for god veiledning og gode tilbakemeldinger underveis i prosessen som har vært til stor hjelp for meg. Jeg vil også gi en stor takk til de to pedagogiske lederne fra de utvalgte barnehagene som har tatt seg tid og stilt opp under intervjuene mine.

SAMMENDRAG

Jeg valgte å skrive om temaet den flerkulturelle barnehagen i min bacheloroppgave, med fokus på markering av religiøse høytider til de ulike religioner og livssyn som er representert i gruppa. Har også valgt å fokusere på hvordan barnehagene arbeider for å gi barn identitetsbekreftelse og hvordan barnehagen arbeider for å få et godt foreldresamarbeid.

Og problemstilling min er:

Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?

For å finne svar på denne problemstillingen valgte jeg å bruke en kvalitativ forskningsmetode med et halvstrukturert intervju som intervjumetode, fordi da er det en samtale mellom meg og informanten, der intervjuet styres av meg ved at jeg stiller spørsmål underveis samtidig som jeg har skrevet ned noen åpne spørsmål på forhånd i en intervjuguide.

Jeg valgte å intervju to pedagogiske ledere i to forskjellige flerkulturelle barnehager.

Det jeg fant ut var at barnehagene arbeidet ulikt, da den ene barnehagen bare markerte kristne høytider, og den andre barnehagen markerte høytider til de ulike religionen og livssynene som var representert i barnehagen til enhver tid. Igjen var den første barnehagen mer opptatt av å bekrefte barns kulturelle bakgrunn enn den andre barnehagen jeg var i. Har også funnet ut at de flerkulturelle barnehagen har et veldig godt samarbeid med minoritetsforeldre.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	6
1.1. Bakgrunn for valg av tema	6
1.2. Problemstilling.....	6
1.3. Avgrensing.....	7
1.4. Begrepsavklaring.....	7
2. Teoretisk tilnærming.....	8
2.1. Hvorfor bør førskolelærere kjenne til ulike religioner og livssyn?.....	8
2.2. Hvorfor markere høytidene til de ulike religionene og livssynene?.....	9
2.3. Hvorfor er det viktig med identitetsbekreftelse hos barna?.....	10
2.4. Hvordan bekrefte barns identitet i barnehagen?.....	10
2.5. Samarbeid med minoritetsforeldre.....	11
3. Metode.....	12
3.1 Utvalg.....	13
3.2. Intervju.....	13
3.3 Analyse.....	13
3.4 Etske betraktninger.....	14
4. Resultater.....	14
4.1 Hva sa intervjuobjektene om høytidsmarkeringer?.....	14
4.2 Hva sa intervjuobjektene om identitetsbekreftelse?.....	17
4.3 Hva sa intervjuobjektene om foreldresamarbeid?.....	18

5. Analyse og drøfting.....	19
5.1 Høytidsmarkeringer i barnehagen.....	19
5.2 Identitetsbekreftelse hos barn i barnehagen.....	21
5.3 Samarbeid med minoritetsforeldre	22
6. Konklusjon.....	24
7. Litteraturliste.....	26

1.INNLEDNING

I Norge blir det bare mer og mer av de flerkulturelle barnehagene, noe som gjør at de voksne i barnehagene må ha mer kunnskap og ferdigheter om ulike religioner og livssyn, og hvordan det skal tilrettelegges for dette i barnehagen.

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at «Barnehagen skal bidra til at barna får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner og tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppen.» (2011,s.47)

Dette kan ofte bli en utfordring i barnehagehverdagen, hvis ikke barnehageansatte har nok kunnskap og erfaringer rundt dette temaet, som jeg har fått en oppfatning av det er rundt omkring i en del barnehager.

Personalet i barnehagen har et ansvar for å se alle barna, respektere og anerkjenne de for den kulturen og bakgrunnen de har med seg.

1.1. Bakgrunn for valg av tema

Grunnen til at jeg har valgt dette temaet er fordi jeg først og fremst synes det er veldig interessant og spennende. Det er også et veldig aktuelt tema i dagens samfunn. Jeg har fått en oppfatning av at barnehagene kanskje ikke legger så mye vekt på å markere høytidene til alle religionene eller livssynene som er representert i gruppa, noe som gjør at jeg blir enda mer nysgjerrig.

Har egentlig ikke så veldig mye kunnskap og erfaring rundt dette temaet selv, så derfor vil jeg ut i barnehager for å finne ut hvordan de tilrettelegger for høytidsmakeringer for alle religioner og livssyn som er representert og hvordan de tilrettelegger for dette og identitetsbekreftelse hos barna.

1.2. Problemstilling

I oppgaven min har jeg valgt å fokusere på hvordan og hvorfor barnehagen arbeider med høytidsmakeringer til de ulike religioner og livssynene som er representert i barnegruppa, og hvordan de tilrettelegger for dette. I oppgaven min har jeg også et fokus på viktigheten med identitetsbekreftelse hos barna, og hvordan de arbeider for å oppnå dette i den flerkulturelle barnehagen. Jeg velger også å fokusere på foreldresamarbeid, ettersom dette har en sentral rolle i besvarelsen min. Med utgangspunkt i dette har jeg kommet frem til denne problemstillingen:

Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?

1.3. Avgrensing

I oppgaven min har jeg fokus på hvordan barnehagen tilrettelegger og viktigheten av å markere høytider til de ulike religionene og livssynene som er representert i gruppa. Fokuserer også på hvordan barnehagen arbeider med identitetsbekreftelse hos barna og foreldresamarbeid, siden dette henger nøye sammen med høytidsmarkeringer i barnehagen. For å avgrense oppgaven min har jeg benyttet meg av tre hovedspørsmål for å få svar på resultatene mine.

- Hva sa intervjuobjektene om høytidsmarkeringer?
- Hva sa intervjuobjektene om identitetsbekreftelse?
- Hva sa intervjuobjektene om foreldresamarbeid?

Disse tre spørsmålene bruker jeg gjennomgående i oppgaven min, både i teorikapitlet og i drøftingskapitlet for å få oppgaven mest mulig avgrenset i den retning jeg ønsker. I gjennom studiet har jeg forsøkt å finne svar på om barnehagene markere høytider til de ulike religionene og livssynene som er representert i gruppa, og hvordan de praktiserer dette i hverdagen. For å få svar på problemstillingen min har jeg benyttet meg av intervju i to flerkulturelle barnehager, dette er mer beskrevet i metodekapitlet. Resultatene for undersøkelsen kommer i eget resultatkapitel. Tilslutt drøfter jeg resultatene min opp mot teorien jeg har funnet.

1.4. Begrepsavklaring

Begrepet identitetsbekreftelse handler rett og slett om å få anerkjennelse for den du er og de ressursene du har med deg uansett bakgrunn og kultur . (Gjervan, Andersen, & Bleka,2013, s.144)

Id eller «id al-fitr» som det heter er en høytidsmarkering for muslimene. Id al-fitr betyr «festen etter fasten», som er ramadan. (Geir Winje,2010, s.79)

I boka *små mennesker – stort mangfold beskrives* «Jehovas vitner som en

verdensomspennende organisasjon med aktive medlemmer i mange land. De anser sin trostradisjon som den eneste sanne kristne, Guds organisasjon i verden.» (Eidhamar, 2002, s.222)

«Jehovas Vitner har troen på at jorden blir et fremtidig paradisi». (ibid.s.229)

Med minoritetsforeldre mener jeg foreldrene til barna i barnehagen som er en folkegruppe som utgjør et mindretall av landets befolkning. Det kan være foreldrene til barn som kommer fra andre land og som har annen bakgrunn, kultur, religion eller livssyn enn flertallet av gruppen.

2. TEORETISK TILNÆRMING

I teoridelen har jeg valgt å fokusere på hvorfor det er viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnegruppa, hvordan dette gjøres i barnehagen og hvordan barnehagen kan arbeide for å gi identitetsbekreftelse hos barna. Jeg har også fokuserte på foreldresamarbeid, som henger nøye sammen med religiøse høytidsmarkeringer. Problemstillingen min er «Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?» Jeg vil starte med å forklare forskjellen på religion og livssyn.

I boka *kristen tro og tradisjon i barnehagen* presiserer Sødal at begrepet «Livssyn dreier seg om meningssøking knyttet til de såkalte livssynskomponentene, som virkelighetsoppfatning, menneskesyn og etikk. Men andre ord svarer et livssyn på hva som er virkelig, hva et menneske er, og hvordan det bør leve.» (Sødal,2014, s.74)

Sødal forteller at begrepet religion er «tro på makter og ordninger som overstiger den materiell og sansbare virkeligheten. De kan være personlig eller upersonlig. Mennesket har et forhold til dem, oppfatter dem som vesentlige og forsøker å innrette livet sitt etter dem.» (Sødal,2014, s.14)

2.1. Hvorfor skal førskolelærere kjenne til ulike religioner og livssyn?

Først og fremst er det viktig å vite hvorfor førskolelærerne bør kjenne til ulike religioner og livssyn i barnehagen. I følge Eidhamar skal barnehagen arbeide i samarbeid med barnas hjem. For at førskolelærer skal klare å møte barnet på best mulig måte, forutsetter det at alle i personalet har god kunnskap om barnets trosmessige hjemmebakgrunn.

(Eidhamar,2002, s.12).

Det er også viktig å ha kunnskaper om andre religioner og livssyn fordi de skal formidles

videre til barna. I følge rammeplanen 2011 blir det presisert at andre trostradisjoner enn den kristne skal ha en plass i barnehagen når det er barn med slik bakgrunn i barnegruppen.

(Kunnskapsdepartementet 2011, referert i Eidhamar,2012, s.12)

Personalet i barnehagen må ha kunnskaper fordi de er pålagt det. I følge rammeplanen 2011 skal barnehagen få kjennskap til kristne høytider og tradisjoner og tradisjoner knyttet til høytider og livssyn som er representert i barnegruppen.

I boka *små mennesker – stort mangfold* står det at «for å bli en god førskolelærer er det ikke nødvendig å ha en sterk livssynsmessig overbevisning. Det viktigste er at man har et reflektert og gjennomtenkt forhold til grunnleggende livssynsspørsmål» (Aadnanes,1992, referert i Eidhamar,2002, s.14)

2.2 Hvorfor er det viktig å markere de ulike høytidene i barnehagen?

I boka *kristen tro og tradisjon i barnehagen* definerer Sødal ordet «høytid som en fellesbetegnelse for fester og feiringer i religionene, men kan også brukes som merkedager i det sekulære samfunnet; offentlig høytidsdager». (Sødal,2014, s.93)

Gjervan et al., sier det er viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert fordi det først og fremst er viktig for barnet. Selv om markering av høytider også kan være vel så viktig for foreldene til barnet det gjelder. Det at barnehagen tar seg tid til å markere noe som tilhører barnets kulturelle eller religiøse bakgrunn kan røre foreldrene til barnet og kan også oppleves som respekt og annerkjennelse for dem de er. (Gjervan et al.,2013, s.156)

Kunnskapsdepartementet 2011 presisere viktigheten med å bli kjent med hverandres religioner og livssyn.

For at barna skal kunne utvikle respekt for hverandres religiøse eller livssynsmessig tilhørighet, må de få mulighet til å bli kjent med hverandre også på disse områdene.

Barna kan gjennom et slikt kjennskap til hverandre bli vant til å forholde seg til forskjellighet. Dette kan igjen styrke barnehagens arbeid med barns dannelsesprosesser, der de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større felleskap.

(Kunnskapsdepartementet 2011, referert i Gjervan,2013, s.88)

For å kunne praktisere dette i barnehagen må førskolelærerne i personalgruppa ha kunnskaper

om de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og vite hva de står for og hva som er viktig innenfor hver og en av de.

2.3 Hvorfor er det viktig med identitetsbekreftelse hos barna?

Østberg mener at «identitet kan ses på som en vedvarende bearbeiding av inntrykk, en vedvarende dialog med omverdenene og seg selv»(Østberg,2003, s.18) Men dette mener hun at vi forandres oss igjennom hele livet og med tiden, erfaringene og omgivelsene vi er en del av og at vi selv er aktive i denne prosessen. (ibid s.18)

Gjervan et al., sier at selvfølelsen og oppfatninga av seg selv kan enten styrke eller svekke barnet etter hvilke relasjoner der er involvert i. Igjennom samspill med nære omsorgspersoner som foreldre og i denne sammenheng barnehageansatte får barna bekreftet sin identitet.

Barnehagen kan også gi en annen type identitetsbekreftelse enn det barnet er vant til å møte hjemme (Gjervan et al.,2013, s.141)

I hvilken grad barna møter identitetsbekreftelse i barnehagen kommer an på personalets holdning og håndtering til mangfold og forskjellighet i gruppa. (ibid. s.141)

Kunnskapsdepartementet 2006 presiserer viktigheten av synliggjøring av mangfoldet i barnehagen.

En naturlig synliggjøring av mangfold må være et viktig prinsipp i barnehagen. Dette innebærer at alle barn får identitetsbekreftelse slik at de kan utvikle positive selvbilder. Barnehagens personale må ta hensyn til at barn med minoritetsbakgrunn sine identifikasjoner kan bestå av både foreldrenes kulturelle bakgrunn og nye kulturer de lever i, samtidig som barna selv skaper sitt eget kulturelle uttrykk.

(Kunnskapsdepartementet,2006, s.24)

Det er ikke alltid at foreldrene eller personalet i barnehagen vet hva barnet opplever som sin identitet. Derfor er det viktig å være lydhøre og sensitive for barnets egne oppfatninger og synspunkter i gjennom hverdagen. (ibid)

2.4 Hvordan bekrefte barns identitet i barnehagen?

Gjervan et al., skriver i *se mangfold* at «noe som kjennetegner en barnehage med en flerkulturell pedagogisk tilnærming er jo nettopp at mangfoldet lever og ånder i det daglige, og ikke bare som festlige, eksotiske innslag noen ganger i året ved feiringer av ulike høytider»

(Gjervan et al.,2013, s.147)

Det viktigste for barna er det som skjer i gjennom hverdagen og i relasjon til andre barn og voksne. Det som er avgjørende for barnet og foreldrene er kvaliteten på samspillet i gruppen, leken, omsorgen og læringen. Det er veldig betydningsfullt at det blir synliggjort språklig og kulturelt mangfold i barnehagen hverdag. (Ibid.s.149)

Ved å bekrefte barnas identitet i barnehagen må personalet være beviste ved valg av temaer i for eksempel en samlingsstund, de bør også tenke på hvilke leker, interiør og materiell som finnes i barnehagen. Barnehagen bør ha bøker som gjenspeiler at barnehagen er flerkulturell. Man kan også varieres på måltider i barnehagen, og være bevist hvilken mat som blir valgt ut i hverdagen.

Og sist men ikke minst markering av høytider til alle religionene og livssynene som er representert i gruppa.

I barnehagelovens formålsparagraf står det at barnehagen skal bygge på «grunnleggende verdier som respekt for menneskeverdet og natur, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet er verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og er forankret i menneskerettighetene» (Kunnskapsdepartementet 2011, s.7)

I følge Høigård er alle språk bærere av en kultur og har dermed en verdi i seg selv. Morsmålet er en del av vår personlighet og identitet» (Høigård,2006, s.184)

Hvis barnet behersker sitt morsmål godt vil det føles som en stor verdi for barnets identitet og trygghet.

Da kan det for eksempel være nyttig å bruke en tospråklig assistanse inn i barnehagen som snakker samme morsmål, og som kan gi barnet støtte på en annen måte enn en som bare snakker norsk klarer å gjøre. (ibid.s.186)

2.5 Samarbeid med minoritetsforeldre

Når man skal samarbeide med minoritetsforeldre kan det forekomme mange misforståelser på grunn av språket og fordi de kanskje har et helt annet syn på organiseringer enn det personalet i barnehagen har. I denne sammenheng er det veldig viktig å ha en god kommunikasjon med foreldre.

Grunnlaget for et godt samarbeid mellom foreldre og personalet avhenger av de verdier og holdninger som ligger blant personalet, og vil prege måten man møter foreldrene på.(Gjervan et.al.,2013, s.93). «Gode team preges av en god kollektiv selvfølelse, da man er oppmerksom på hverandre dyktighet og man blir gode sammen med hverandre». (ibid.s.94)

I boka *samarbeid med minoritetsforeldre* står det at det å informere og forklare foreldre godt hvordan vi arbeider med barna gir de muligheter til å spørre, si sin mening og da kan de ha en viss innflytelse på hvordan det pedagogiske arbeidet blir organisert i samarbeid med førskolelæreren. (Becher,2006, s.64)

Barnehagen har et stort ansvar for å tilrettelegge for det rammeplanen definerer som samarbeid og forståelse med hjemmet. Personalet har som oppgave å forvalte viktig informasjon om barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag til foreldrene. «Det må gis rom for en dialog med foreldre, der begge parter får utvikle en stadig større forståelse for hverandres synspunkter. Den forståelsen som personalet utvikler sammen med foreldrene, danner grunnlaget for barnehagens planarbeid» (ibid.s.86)

I følge Eidhamar er foreldrene som tilhører Jehovas vitner veldig interessert i et nært samarbeid med barnehagen. De ønsker å få tidlig informasjon om hvordan barnehagens opplegg er i forhold til bursdagsfeiringer og høytidsmarkeringer. Da kan de enklere finne en løsning som blir best for barnet.

En annen grunn til at foreldresamarbeidet er viktig er for å unngå stereotype oppfatninger om barn fra Jehovas vitner, som de ofte opplever. Foreldrene synes også det er veldig greit å få være med på å bestemme alternative aktiviteter for barna, da de minst mulig skal være tilstede under høytidsmarkeringer og bursdagsfeiringer. (Eidhamar,2002, s.238)

3. METODE

I metodekapitlet skal jeg presentere hvilken metode jeg har brukt i oppgaven min for å få best mulig svar og resultat på problemstillingen min som er *Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?* For å få best mulig svar på min problemstilling har jeg benyttet meg av kvalitativ forskning, og har bestemt meg for å gjøre intervju.

Jeg har verken en induktiv tilnærming som er at man går ut i forskningen med et åpent sinn eller en deduktiv tilnærming som er at man har en viss formening om hva resultatet på oppgaven kommer til å bli. Dette betyr at jeg har en pragmatisk tilnærming til oppgaven min som er en mellom ting mellom induktiv og deduktiv tilnærming. Jeg har en pragmatisk tilnærming fordi jeg på forhånd av studiet har en anelse om hvordan barnehagen arbeider i forhold til religiøse høytidsmarkeringer i den flerkulturelle barnehagen, samtidig som jeg går ut i barnehagen med et åpent sinn om hva resultatet kan bli. (Postholm & Jacobsen,2011, s. 40)

3.1 Utvalg

I min oppgave vil jeg ut i barnehager for å finne ut hvordan de arbeider med høytidsmakeringer for ulike religioner og livssyn som er representert i barnehagene, og vil derfor intervju to ulike flerkulturelle barnehager i Levanger kommune. Grunnen til at jeg velger å intervju to barnehager er ikke for å sammenligne de, det er rett og slett fordi at da får jeg flere svar på hvordan det arbeides med dette rundt om kring, og det gjør at oppgaven min får et mest mulig riktig resultat.

Jeg har valgt å intervju en pedagogisk leder fra begge barnehagene fordi det er de som har ansvaret for avdelingen og over det som gjøres til daglig i barnehagen, jeg tror det er de som kan gi meg best svar på spørsmålene jeg har forberedt til oppgaven min.

3.2 Intervju

Grunne til at jeg valgte å benytte meg av intervju i oppgaven min er fordi jeg føler det kan gi meg best mulig svar på problemstillingen.

Bergsland og Jæger forteller at «den vanligste formen for intervjuer innen kvalitativ metode er semistrukturert eller delvis strukturert» (Bergsland & Jæger, 2014, s.71)

Jeg benyttet meg av et delvis strukturert intervju ved at det er en samtale mellom meg og informanten, der gangen i intervjuet styres av meg, altså forskeren. Intervjuguiden ble laget med utgangspunkt i problemstillingen min, der jeg har en plan over de ulike temaene som skal belyses i oppgaven.

Denne skal også hjelpe meg om jeg sitter fast i intervjuet, og kan hjelpe meg tilbake på det som er relevant i forhold til problemstillingen min om jeg er i ferd med å snakke meg bort fra oppgaven.

Når jeg skal intervju skal jeg ha med en båndopptaker, noe som gjør det enklere for meg å konsentrere meg om samtalepartneren enn om jeg skulle ha notert ned på ark samtidig. Når jeg benytter meg av lydopptaker blir også analysearbeidet enklere for meg, da jeg kan gå mye frem og tilbake i teksten senere.

3.3 Analyse

Gadamer sier at analyse handler om å utvikle forståelse (referert i Postholm og Jacobsen, 2011, s.110). For å analysere datamaterialene mine tok jeg opptak av intervjuene. Jeg valgte å benytte meg av båndopptaker for å kunne være helt til stede under hele intervjuet, uten å bli

forstyrret av at jeg må notere mye underveis. Synes også det er en fin måte for å få med seg all informasjonen og detaljene som intervjuobjektet gir i form av å svare på spørsmålene. Jeg transkriberte begge intervjuene, og deretter kategoriserte jeg datamaterialene som var relevant for min oppgave å satte de opp som tre ulike tema som i min oppgave er: viktigheten av høytidsmarkeringer, identitetsbekreftelse og foreldresamarbeid. Dette kommer frem i resultatkapitlet der jeg bruker disse temaene som overordna spørsmål

3.4 Etiske betraktninger

I den undersøkelsen som jeg har hatt må hensynet til den enkelte gå foran hensynet til samfunnet. Disse hensynene ivaretok jeg ved å ringe til barnehagen for å avtale når vi skulle gjennomføre intervjuet, og de ble klar over at jeg skulle anonymisere både barnehage og intervjuobjektet i hele prosessen. Når jeg kom til barnehagene for å ha intervjuet hadde jeg med et skriftlig dokument som de skrev under på, dette var en avtale om at jeg skulle anonymisere barnehagene og intervjuobjektet i oppgaven. Jeg benyttet med også av båndopptaker under intervjuet, avtalen inneholdte også at den skulle slettes når jeg hadde brukt de materialene jeg trengte i forhold til oppgaven min.

4. RESULTATER

Når jeg skulle ut i de to utvalgte flerkulturelle barnehagene for å gjøre intervju, visste jeg ikke hva jeg gikk til på forhånd i forhold til informasjon og datainnsamling. Den første barnehagen jeg skulle intervjuer hadde ikke noe stort fokus på høytidsmarkeringer og den andre barnehagen hadde ikke noe stort fokus på synliggjøring av mangfoldet i barnehagen, så derfor ble ikke resultatet helt som jeg hadde sett for meg på forhånd.

Jeg har tre hovedspørsmål på resultatene mine, men det kommer også inn noen underspørsmål underveis for å få det mest mulig ryddig og fordi det var dette intervjuobjektene svarte mest på. På intervjuobjektene mine bruker jeg fiktive navn, Kari og Eva.

4.1. Hva sa intervjuobjektene om høytidsmarkeringer?

Hvilke ulike religioner og livssyn er representert nå og tidligere i barnehagene?

Kari forteller at nå i dag er det kun kristne og muslimer, det er de to livssynene de har i barnehagen akkurat nå. Dette bruker selvfølgelig å variere til enhver tid, men vanligvis er det

disse to livssynene som er representert i denne barnehagen. De har også flere flerspråklige som er kristne, og de har også hatt Jehovas vitner i barnehagen.

Eva sier at de ikke har hatt noe veldig mye forskjellige religioner og livssyn representert i gruppa, men de har noen barn med muslimsk bakgrunn, og som regel de siste årene har den ene forelderen til barnet hatt norsk bakgrunn og den andre har vært fra et annet land.

Barnehagen Eva jobber i har også Jehovas Vitner, og det forteller hun at hun tror de har fått mye av fordi det er innad i miljøet, og det er bitt kjent at de har et godt samarbeid, forteller hun. De har heller ingen barn som er veldig aktive kristne, altså på den måten at de merker det på barna og foreldrene.

Jeg stiller intervjuobjektene spørsmålet «hvorfør mener du det er viktig å markere høytidene til ulike religionen og livssynene som er representert i barnegruppa, og hvordan tilrettelegger dere for det»

Kari forteller at når jeg ringte å ga henne stikkordene i forkant av intervjuet, var det en tankevekker i forhold til høytidsmakeringer i barnehagen.

De har jo egentlig ikke markert noe på barnehagen, og dette er et området de må bli bedre på flere måter, fortsetter hun. Grunnen til dette mener hun kan være fordi foreldrene til barna med annen religion eller livssyn ikke har ønsket eller sakt noe om markeringer i forhold til deres religion og livssyn.

Kari fortsetter med å fortelle at som oftest har jo høytidene blitt markert i ferietid, så derfor kan fokuset ha kommet bort. Kari sier at i noen hjem noen år tilbake hadde tatt opp dette med markeringer på et oppstarts skjema, at de synes det er greit at de har markert, og akkurat da står nok barnehagen litt i start gruppen på å følge opp akkurat dette, forteller Kari. De har også hatt et barn som har tilhørt Jehovas vitner for eksempel som ikke skulle være med på bursdagsfeiringer eller feire sin egen bursdag, og da har barnehagen som regel brukt å la det barnet fått være på en annen gruppe, uten at dette blir gjort noe mye ut av. Dette gjør de for å unngå at barnet og gruppen ikke skal merke at det er noen store forskjeller, men det hører mer til unntakene at barna blir reservert mot å delta på slike feiringer, men de aller fleste foreldre ønsker at barnet deres gjerne skal få være med å delta på det meste, avslutter Kari.

Eva svarer at viktigheten av å markere er jo først og fremst fordi det er viktig for barna og fordi det blir markert hjemme. Hun ser at de gangene de har markert så blir foreldrene som har annen bakgrunnen eller religionen veldig stolte og fornøyde. De har også merket det kan

oppstå skuffelser hvis de har glemt å markere eller at det ikke er blitt gjort så mye ut av det. Men det er selvfølgelig litt ulikt hva de har gjort fra gang til gang, forteller hun.

Eva fortsetter å fortelle at når det kommer til de som hører til Jehovas vitner har de ikke gjort noe særlig, bortsett fra å ta bort det barnet det gjelder fra settingen, når det da er bursdagsfeiringer eller julefortellinger. De har en veldig god dialog med foreldrene, så de har blitt enige om er at de skal ut av settingen når de står i ringen å synger, men de får lov til å være med å spise, og da har de måtte gått bort fra veldig tradisjonell bursdagsmat som for eksempel bursdagskake med lys, og da har de hatt andre alternativer som smoothie, fruktsalat eller grønnsaker.

Eva fortsetter å fortelle at Jehovas vitner skal heller ikke være med på å feire jul. Da bruker de å la alle barna være med på forberedelser, men da gjør de det så enkelt at de kaller slike julelenker for vennskapslenker i stedet. Da forkynner de ikke barnet.

For de er også opptatte av at mindretallet ikke skal styre alle andre og det de gjør, men samtidig skal vi respektere dem, så akkurat dette har vært en utfordring for Eva og personalet. Med veldig god dialog med foreldre, så handler det om å kommunisere sammen og komme frem til løsninger som alle parter blir fornøyde med. De har også opplevd at foreldre til barn som tilhører Jehovas vitner tar med seg barna sine på ferie i desember måneden, dette forteller Eva at hun har hørt at er en slags tradisjon for de, og at andre barnehager har opplevd det samme.

Hun fortsetter med å fortelle at i forhold til de barna med muslimsk bakgrunn så har de brukt å markert id. Der var et år de hadde et herlig foreldrepar, og da fikk de oppskrift fra dem på enkel mat som vi da kalte for arabisk-pizza som vi lagde i barnehagen den dagen det var markering av id. Det viktigste var jo at dette var deres mat, og mat fra deres kultur, fortsetter hun. De hadde også musikk fra hjemlandet til den gutten det gjaldt den gangen. Igjennom dagen tok de masse bilder som de samlet sammen og sendte til farmoren til gutten, og hun ble veldig glad og stolt over at barnehagen markerte id, forteller Eva. Det har vært litt forskjellig hvordan de har praktisert dette, noen ganger har de ikke gjort så mye, men Eva legger vekt på at det er veldig viktig å markere, og det koster jo de ingenting heller, så for de er det bare å ta vare på de oppskriftene og musikken de har fått fra foreldre å ta i bruk det igjen neste år om det skulle være noe problem å ordne noe nytt for hvert år, forteller hun.

Når de marker id foregår det akkurat den ene dagen, de arbeider ikke så mye med det at de har noe forarbeid eller etterarbeid. Eva forteller at foreldrene har vært veldig fornøyd med måten de har organisert og markert høytiden id på, så da føler ikke de at de trenger noe forarbeid og etterarbeid til høytidene heller.

Om vi ser på de kristne høytidsmakingene, har vi jo forberedelser til julen igjennom hele adventstiden, som er en tradisjon. Påsken står også i fokus en uke før barna går ut i påskeferie, avslutter Kari.

4.2. Hva sa intervjuobjektene om identitetsbekreftelse?

Hva tenker du om ordet identitetsbekreftelse?

Kari tenker på det med synliggjøring i forhold til at mange av barna er fra forskjellige naturer og kulturer. Etter at Kari hadde snakket med pedagogisk leder på storbarnsavdelingen i barnehagen kom de frem til at de permanent ikke har noe som er synlig på visuelt vis. Det kommer mer til syne igjennom sporadiske ting forteller hun, og det har gått ut på å møte barna ved å bruke ting som tilhører deres kultur og bakgrunn. Det kan være både fortellinger, eventyr og musikk og det kan være det å ha leker eller leketøy i leken som barna kan kjenne igjen hjemmefra, også har de noen ganger laget mat som tilhører kulturen og bakgrunnen til det barnet det gjelder.

Kari fortsetter å fortelle at på storbarnsavdelingen har de hatt runder der barna har fått tatt med noe hjemmefra, som oftest har det vært klesdrakter, leker eller lignende. De har også hatt PowerPoint presentasjoner med bilder fra hjemland og det har blitt hørt litt musikk fra hjemlandet og sett på flagg. De har hatt kart oppe der barna har kunnet hengt opp og markerte hvilke land barna i barnehagen kommer fra, og det har vært veldig stas for de barna som kommer fra andre land enn Norge, sier Kari.

Da jeg spurte om man kunne komme inn i barnehagen å merke at den var flerkulturell bare på visuelt vis, fortalte Kari at det kunne man ikke gjøre. Hun forteller at det meste som henger opp på veggene i barnehagen er knyttet til den norske kulturen, så akkurat der føler hun at de har mye mer å gå på i forhold til å synliggjøre mangfoldet i barnehagen. Kari avslutter må å si at i en travel hverdag har det dessverre ikke blitt så mye fokus på akkurat dette område.

Det Eva sier om identitetsbekreftelse er at dette finner de igjennom hverdagen når vi bekrefter barnet, anerkjenner og roser de for ting de får til eller ting de gjør mot andre. Det kan også vært ferdigheter, og ting barnet mestrer i hverdagen. De setter ord på slik ting, og knytter det opp til dem som person.

Det kan være alt fra å få ros for å prøve å ha igjen glidelåsen på jakken eller det ha prøve å ta på seg skoene sine selv. Selv sier barna «nå blir pappa stolt av meg» når de mestrer noe, så slik er de beviste på dette området, forteller hun. Eva avslutter med å fortelle at det er dette hun tenker på når jeg stiller spørsmålet om hva hun tenker om identitetsbekreftelse.

Da jeg spør Eva om hva hun tenker på i forhold til bekreftelse på barnets kultur og bakgrunn, sier hun at det er det ikke noe særlig fokus på, bortsett fra at de er veldig opptatte av å formidle at alle barn er forskjellige, og at ingen barn er like. De har tidligere hatt dukker meg både lys og mørk hudfarge, men ikke noe mer enn slike enkle ting, forteller hun.

Jeg spurte også Eva om man kan komme inn i barnehagen å se at dette er en flerkulturell barnehage. Eva svarte også at de ikke kunne gjøre det i denne barnehagen. De er ganske nøytrale når det kommer til «veggpynt», og det skal ikke være nå «stæsj», forteller hun bestemt. Det kan for eksempel være vårbilder som henger opp på veggene, for å synliggjør årstidene og annen dokumentasjon over hva barna har holdt på med i hverdagen, avslutter hun.

4.3. Hva sa intervjuobjektene om foreldresamarbeid?

Kari starter med å si at det har blitt brukt ressurspersoner på storbarnsavdelingen i barnehagen. De hadde en episode tidligere der det var en familie som nettopp hadde kommet til Norge, og da blir starten tilrettelagt på en spesiell måte. Da benyttet de seg av hjelpemidler som tolk og når de har hatt mulighet benyttet de seg av en tospråklig assistanse som snakker samme morsmål som barn og foreldre. De har valgt å gjøre det slik for at det skal bli en bra start på barnehagen for barnet, og for å forhindre misforståelser med foreldre spesielt den første tidene når det er mye informasjon som skal utveksles. Oppstart blir tilpasset veldig bra da de lager en veldig detaljert plan sammen med foreldrene som kan inneholde blant annet hva de skal ha på seg av klær til enhver tid og hvilken tid på dagen barna skal være i barnehagen. Kari avsluttet med å fortelle at ettersom de ikke markere høytider til de ulike religionene og livssynene så har de ikke hatt noe foreldresamarbeid rundt akkurat dette.

Eva synes derimot foreldresamarbeid er veldig vesentlig for at det skal være mulig å gjennomføre de ulike religiøse høytidsmarkeringene i barnehagen. Hun forteller at utfordringen aldri har ligget i foreldrene, men heller i personalet i forhold til holdninger og verdier til enkelte i personalet. Ellers har samarbeidet alltid vært veldig greit hos de, da foreldrene har vært veldig forståelsesfull og åpne for innspill, men de også har fått kommet med innspill selv. Det viktigste er å finne gode løsninger sammen forteller hun. Hun forteller om en episode når det nærmet seg id, og de hadde to barn med muslimsk bakgrunn. Da satte de seg ned med foreldrene på forhånd for en ekstra samtalen der de fikk fortelle hvordan de så på ting, og hvordan de ønsket at ting skulle organiseres i forhold til markeringen av id. Eva

forteller også at foreldrene ble brukt som en ressurs når det skulle markeres id, da de kom med eksempler på hva de kunne gjøre, noe som har vært veldig nyttig for barnehagens arbeid med religiøse høytidsmarkeringer. Eva sier at et år tidligere var det et foreldrepar med inn i barnehagen og fortalte litt om id, og hvorfor de markere det til resten av barnegruppa. De tok også på seg ansvaret for å lage et måltid som tilhørte deres kultur som hele gruppa spiste sammen til lunsj. Denne markeringen ble en kjempe suksess, sier Eva.

Hun sier også at de har brukt noen hjelpemidler når de har hold på med foreldresamarbeid med foreldre med annet språk, som nesten ikke kan noe norsk. Da har de benyttet seg av bilder som de viser samtidig som de gir informasjon, det kan for eksempel være når de skal forklare hvilke klær barnet bør ha i barnehagen. Da har de brukt bilder som viser de ulike klesplaggene samtidig som de benevner de, avslutter Eva.

5. ANALYSE OG DRØFTING

Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?

I min bacheloroppgave har jeg forsøkt å finne ut hvorfor barnehagene mener det er viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i gruppa, og hva de gjør. Har også prøvd å finne ut hvordan barnehagene arbeider med identitetsbekreftelse hos barna og samarbeidet med minoritetsforeldre. I dette kapitlet kommer jeg til å drøfte resultatene mine opp mot teorien jeg har funnet, og komme frem til en konklusjon og svar på oppgaven min.

5.1 Høytidsmarkeringer i barnehagen

Igjennom praksiserfaringer i løpet av utdanninga mi har jeg fått et inntrykk av at en del av barnehagen som ikke legger så veldig mye vekt på markeringer av høytider til de ikke-kristne religionen eller ikke praktiserer dette i de hele tatt fordi det er så få barn i gruppa som tilhører den ene religionen, selv om rammeplanen presiserer at det skal markeres høytider til alle religionene og livssynene som er representert i gruppa. Eidhamar sier for at førskolelærerens skal klare å møte barnet på best mulig måte, forutsetter det at alle i personalet har god kunnskap om barnets trosmessige hjemme bakgrunn. (Eidhamar,2002, s.12) Dette er også viktig at alle har gode kunnskaper om de ulike religionene fordi dette skal formidles videre til

barna.

I gjennom mine resultater har jeg fått et inntrykk av at det for det meste er den pedagogiske lederen på hver avdeling som har mest kunnskaper om de ulike religionene og livssynene som er representert i gruppa. Hvis man har et eller flere barn med forskjellig bakgrunn bør den pedagogiske lederen ta ansvar for å gi sine medarbeider kunnskaper om dette for eksempel igjennom avdelingsmøte eller personalmøte.

I den første barnehagen jeg var praktiserte de ikke høytidsmarkeringer til de ulike religionene og livssynene som var representert i gruppa, bare det som var knyttet til de kristne høytidene, selv om de hadde flere barn med muslimsk bakgrunn. Kari fortalte at etter jeg var på besøk gikk det opp for henne at de var alt for dårlige på dette området, og jeg merket på henne at hun synes det var litt ubehagelig når jeg stilte masse spørsmål om høytidsmarkeringer.

Kari sa at grunnen til at ikke markerte høytiden id var fordi de barna det gjaldt ikke var i barnehagen den dagen, men hjemme og feiret id sammen med familien. Alle de kristne høytidene foregår jo når barna er hjemme og har ferie. Dette synes jeg er en veldig dårlig unnskyldning for å ikke markere de ikke-kristne høytidene i barnehagen. Hvorfor skal ikke de ikke-kristne religionen bli markert på lik linje som de kristne høytidene? Mener barnehagen at det ikke trengs å markeres hvis det bare er tre eller fire barn som har muslimsk bakgrunn?

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at det presisert at andre trostradisjoner enn den kristne skal ha en plass i barnehagen når det er barn med slik bakgrunn i barnegruppen. (Kunnskapsdepartementet, 2011, referert i Eidhamar,2002,s .12)

I den andre barnehagen jeg var i markerte de høytiden id som tilhører de barna med muslimsk bakgrunn. Eva presiserte at viktigheten av at de markerte id var fordi de var viktig for både barnet og foreldrene. De gangene de har markert har både barn og foreldre vært veldig fornøyde og stolte.

I boka *se mangfold* sier Gjervan et.al., at det er vel så viktig for foreldrene at vi markerer høytidene i barnehagen, som det er for barna. Det at barnehagen tar seg tid til å markere noe som tilhørere barnets religiøse bakgrunn kan oppleves som respekt og annerkjennelse for foreldrene (Gjervan,2013, s.156). Jeg mener at ettersom dette er så viktig for både barn og foreldre, er det veldig viktig at barnehagen tar dette på alvor.

De hadde ikke noe særlig mye forarbeid og etterarbeid i forhold til markeringen av id, men de hadde en markering, og det er det viktigste. De var i dialog med foreldrene og de var fornøyde med hvordan det ble organisert og praktisert i barnehagen, og der er jo det viktigste tenker jeg. De markerte med mat fra hjemlandet til det barnet det gjaldt og hørte på musikk som

tilhørte barnets kultur og bakgrunn. Jeg mener at det trenger ikke å være så veldig vanskelig for barnehagen, bare de planlegger godt på forhånd. Har en følelse av at barnehagen tror at de må styre å ordne så mye for å markere en høytid, men det kan faktisk være så enkelt som å snakke med barnegruppen om id, hvorfor og hvordan det markeres i en samlingsstund eller lese en bok og vise bilder.

Viktigheten av høytidsmarkeringer er også fordi barna opplever identitetsbekreftelse igjennom markeringer av deres høytider.

5.2 Identitetsbekreftelse hos barn i barnehagen

Kunnskapsdepartementet 2006 presiserer at naturlig synliggjøring av mangfold må være et viktig prinsipp i barnehagen. Dette innebærer at alle barn får identitetsbekreftelse slik at de kan utvikle positive selvbilder. (Kunnskapsdepartementet, 2006, s.24) I hvor stor grad mangfoldet blir synliggjort i barnehagen kommer an på hvordan personalet håndterer forskjellighet i gruppa. Ved at barnehagene gir barna identitetsbekreftelse, styrker de barnas selvbildet. Hvis man så enkelt kan styrke et barns selvbilde, bør virkelig barnehagen legges mye vekt på identitetsbekreftelse.

Gjervan et al., skriver i *se mangfold* at «noe som kjennetegner en barnehage med en flerkulturell pedagogisk tilnærming er jo nettopp at mangfoldet lever og ånder i det daglig, og ikke bare som festlige, eksotiske innslag noen ganger i året ved feiringer av ulike høytider» (Gjervan et al., 2013, s.147)

I den første barnehagen jeg var bekreftet de barns identitet ved å møte barns kultur og bakgrunn igjennom fortellinger, eventyr, musikk og leketøy i leken som barna kan kjenne igjen hjemmefra. De har også ordnet mat som tilhørte barnets kultur.

Kari forteller at de har brukt å sett på flagg fra de ulike landene barna i barnehagen kommer fra, og markert landene slik at barna kan se hvor alle barna er fra i verden. Selv om denne barnehagen ikke markerte høytider er de veldig bevisste identitetsbekreftelse hos barna, de er jo trossalt en flerkulturell barnehagen. Man kan ikke se på noen av barnehagen jeg var i at det var en flerkulturell barnehage på visuelt vis verken inne eller ute.

I den andre barnehagen jeg var i sa Eva at de ikke hadde noe særlig fokus på å bekrefte barnas kulturelle bakgrunn, men at de var veldig opptatte av å formidle til gruppa at ingen barn er like, alle er forskjellige.

I boka *barns språkutvikling* av Høigård forteller hun at er alle språk bærere av en kultur og har dermed en verdi i seg selv. Morsmålet er en del av vår personlighet og identitet»

(Høigård,2006, s.184)

Da er det veldig viktig at personalet gjør det de kan for å ta vare på morsmålet til barnet, det kan de for eksempel gjøre ved å ha en tospråklig assistanse inn i barnehagen av og til.

I boka se *mangfold* står det at det viktigste for barna er det som skjer i gjennom hverdagen og i relasjon til andre barn og voksne. Det som er avgjørende for barnet og foreldrene er kvaliteten på samspillet i gruppen, leken, omsorgen og læringen. Det er veldig betydningsfullt at det blir synliggjort språklig og kulturelt mangfold i barnehagens hverdag. (Gjervan et al.,2013, s.147)

Det er viktig at barnehagen tilrettelegger for å synliggjøre mangfoldet i barnehagen på annen måte enn å bare markere høytidene til de ulike religionene og livssynene. Men barnehagene må også være bevisste valg av temaer i samlingsstunden, leker, interiør, bøker og mat og måltider. Dette setter barn og foreldre kjempe stor pris på, det at deres kultur og bakgrunn blir synliggjort og markert i barnehagehverdagen.

5.3 Samarbeid med minoritetsforeldre

I boka se *mangfold* sier Gjervan at grunnlaget for et godt samarbeid mellom foreldre og personalet avhenger av de verdier og holdninger som ligger blant personalet, og vil prege måten man møter foreldrene på.(Gjervan et.al.,2013, s.93).

Når man skal møte noen som har en annen bakgrunn enn seg selv er det viktig å vise forståelse og respekt ovenfor hverandre.

Jeg har fått en opplevelse av at begge de utvalgte barnehagen hadde et veldig godt foreldresamarbeid, og hadde ikke møtt på noen store utfordringer i forhold til det.

Kari forteller at de var veldig opptatte av å ha en veldig detaljert plan som foreldrene og personalet gikk over sammen slik at det ikke skulle oppstå noen misforståelser eller at foreldrene til barnet skulle føle ubehag over hvordan de praktiserer ting i barnehagen.

Eva forteller at foreldresamarbeid er vesentlig for at det skal gå an å gjennomføre de ulike høytidsmarkeringene i barnehagen. Det viktigste er å finne gode løsninger sammen med foreldrene, og der gjør de ved å ha en ekstra samtale når det nærmer seg markeringer av de ulike høytidene til de det gjelder. Da får barnehagen gi informasjon om hvordan de tenker å gjøre det, men foreldrene for også mulighet til å komme med innspill om hvordan de ønsker at det skal organiseres.

Personalet har som oppgave å forvalte viktig informasjon om barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag til foreldrene.

I boka *samarbeid med minoritetsforeldre* blir det presisert at

Det må gis rom for en dialog med foreldre, der begge parter for utvikle en stadig større forståelse for hverandre synspunkter. Den forståelsen som personalet utvikler sammen med foreldrene, med danne grunnlaget for barnehagens planarbeid.

(Becher,2006, s.86)

Dette stemmer veldig godt overens med den informasjonen jeg fikk fra en av de utvalgte barnehagen, og de arbeidet på denne måten. Eva forteller også at foreldre har vært inne i barnehagene under høytidsmarkeringer, der de har fortalte om id, og hvorfor de markere det. De tok også på seg å lage et måltid som tilhørte deres kulturelle bakgrunn. Det er viktig å vite at foreldrene også kan være store ressurspersoner i barnehagens arbeid.

I den første barnehagen jeg var i benyttet de seg av hjelpemiddel som tospråklig assistanse og tolk. Tolken brukte de som oftest når der var en familie som kom rett fra et annet land og nesten ikke kunne noe norsk i det hele tatt. De benyttet seg også av tospråklig assistanse når de hadde muligheter for dette, spesielt i startfasen for å gjøre det lettere for både barn og forelde. Dette gjør jo selvfølgelig at starten for en minoritetsfamilie blir mye tryggere og enklere, så dette er en ressurs barnehagene burde benytte seg av om de har mulighet til det, synes jeg.

I boka *små mennesker – stort mangfold* sier Eidhamar at foreldrene som tilhører Jehovas vitner er veldig interessert i et nært samarbeid med barnehagen. De ønsker å få tidlig informasjon om hvordan barnehagens opplegg er i forhold til bursdagsfeiringer og høytidsmarkeringer. Da kan de enklere finne en løsning som blir best for barnet.

En annen grunn til at foreldresamarbeidet er viktig er for å unngå stereotype oppfatninger om barn fra Jehovas vitner, som de ofte opplever. Foreldrene synes også det er veldig greit å få være med på å bestemme alternative aktiviteter for barna, da de minst mulig skal være tilstede under høytidsmarkeringer og bursdagsfeiringer. (Eidhamar,2002, s.238)

I begge barnehagene jeg var i hadde de et veldig godt samarbeid med foreldrene til barn som var Jehovas vitner. De gjorde ikke noe spesielt i forhold til barnet, bortsett fra at barnet skulle ut av settingen når de skulle synge bursdagssangen. Men de kunne godt være med på å spise, så lenge de ikke var typisk bursdagsmat som ble servert.

De måtte også skjerme barnet fra julefortellinger, men de kunne godt få være med på juleaktiviteter så lenge de bukte andre navn på de de laget.

Eva fortalte at de var opptatte av mindretallet ikke skulle styre gruppen ved at ulike aktivitet skulle bli endret på eller utebli i barnehagen.

Jeg er jo selvfølgelig enig i at det er veldig trist hvis barnehagene velger å ikke markere juletiden fordi de har et eller flere barna som er Jehovas vitner. Da tenker jeg at man kan klare å håndtere dette på ulike måter, ved å for eksempel dele gruppen i to der at den ene gruppen har frilek og den andre lager julepynt, da kan det barnet være på den gruppen som ikke lager julepynt begge dagene. Eller at de gjør det som i den ene barnehagen jeg besøkte gjorde, da de for eksempel kalte julelenker for vennskapslenker. Det handler om å finne gode løsninger tenker jeg, og gjøre det beste for barnet og gruppen.

6.KONKLUSJON

For å finne svar på problemstillingen min som er *«Hvorfor er det viktig å markere høytidene til de ulike religionene og livssynene som er representert i barnehagen, og hvordan tilrettelegger de for dette?»* har jeg vært på besøk i to utvalgte flerkulturelle barnehager, og gjennomført et intervju med en pedagogisk leder fra hver barnehage. I intervjuet mitt hadde jeg et fokus på å finne ut hvordan barnehagene tilrettelegger for høytidsmarkeringer til alle religionene og livssynene som er representert i gruppa, og hvorfor personalet synes dette er viktig. Jeg har også hatt et fokus på å finne svar på hva personalet gjør for at barna skal oppnå identitetsbekreftelse i barnehagen. Det siste jeg fokuserte på var hvordan foreldresamarbeidet med minoritetsforeldre fungerer i barnehagene.

Med utgangspunkt i disse tre hovedspørsmålene mine har jeg kategorisert de etter teori, resultat, analyse og drøftingskapitlene.

I den første barnehagen jeg var i hadde de ingen høytidsmarkeringer bortsett fra at de markerte de kristne høytidene jul og påske. Grunnen til at de ikke markerte andre religiøse høytider som var representert i barnegruppa, var fordi barnet ikke var tilstede i barnehagen når høytiden ble markert. De var veldig flinke til å bekrefte barns identitet igjennom fortellinger, eventyr musikk og leker fra barnets bakgrunn og kultur. Begge barnehagene hadde Jehovas vitner i gruppa, og da pleide de å ta barnet ut i fra settingen når det var for eksempel bursdagsfeiringer, og dette gjorde de i dialog med foreldrene. Begge barnehagene hadde god dialog med foreldre og hadde ingen særlige store utfordringer i forhold til dette.

De organiserte barnehagestarten på en litt spesiell måte til minoritetsforeldre da de benyttet seg av tospråklig assistanse, samtidig som de hadde detaljerte planer som de gikk igjennom sammen med minoritetsforeldrene slik at det ikke skulle bli noen misforståelser i forhold til språk og hvordan ting blir organisert i barnehagen i forhold til barnet deres.

I den andre barnehagen jeg var i markerte de høytiden id som tilhører de barna med muslimsk bakgrunn. Viktigheten av markeringen av de ulike religiøse høytiden er fordi det er veldig viktig for både barn og foreldre som tilhører den religionen, og dette kan oppleves som respekt og anerkjennende for foreldrene. De hadde ikke noe særlig fokus på å bekrefte barns identitet i forhold til deres kulturelle bakgrunn i hverdagen.

Selv får barna mye identitetsbekreftelse i gjennom høytidsmarkeringene som tilhører deres religion og livssyn som blir organisert og tilrettelagt i barnehagen.

7.LITTERATURLISTE

- Andersen, C.E., Bleka, M. & Gjervan, M. (2013). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. (2.utg) Latvia: Cappelen Damm AS.
- Becher, A.A. (2006). *Flerstemmig mangfold: samarbeid med minoritetsforeldre*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørge AS.
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Gjervan, M. (red.) (2006). *Språklig og kulturelt mangfold*. Kunnskapsdepartementet.
- Eidhamar, L.G. (2002). *Små mennesker-stort mangfold, religioner og livssyn i barnehagen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS-Norwegian Academic Press.
- Høigård, A. (2006). *Barns språkutvikling, muntlig og skriftlig*. (2.utg) Oslo: Universitetsforlaget.
- Jacobsen, D.L. & Postholm, M.B. (2011). *Læreren med forskerblikk. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS- Norwegian Academic Press.
- Kunnskapsdepartementet (2011). *Barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Sødal, H.K. (2014). *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. (5.utg) Oslo: Cappelen Damm AS.
- Winje, G. (2010). *Høytidsmarkering i barnehagen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS-Norwegian Academic Press.